

Affärsplan Sverige

Demokrati är den sämsta styrelseformen – bortsett från alla andra. Winston Churchills klassiska formulering rymmer en viktig sanning. Majoritetsstyre leder inte utan vidare till förståndiga beslut. Den kan likaväl alstra ledare som vädjar till folkets lägsta instinkter, värsta fördomar och mest kortsiktiga intressen. Detta var skälet till att tidiga demokrater, som grundlagsfäderna bakom Amerikas förenta stater, sökte bygga en republik, inte endast en demokrati. I republiken utsågs förtroendemän som förväntades tänka och handla självständigt och långsiktigt, som i den amerikanska senaten. Republiken försågs också med mekanismer för kontroll av makten och för tröghet i beslut. Folkliga känslövågor skulle filteras genom institutioner av eftertanke.

Denna aspekt av majoritetsstyre har fallit i glömska. Ändå har riskerna för vad som kan kallas "populism" snarast växt.

De moderna massmedierna lever på kampanjer och ytlighet. De tenderar riva ned det allmänna förtroende som politiska ledare behöver för att kunna stå emot känslösvall.

Tiosekunderssnuttar i tv lämpar sig dåligt för att förklara svåra samband. I frågor kring statens budget hemfaller journalisterna regelmässigt till

idiotfrågan "Vem vinner och vem förlorar?", en fråga som bygger på att inga gemensamma förbättringar finns att vinna på förståndiga åtgärder.

Till detta kommer ytterligare en central aspekt i den moderna välfärdsstaten: majoriteten av befolkningen har sina intressen knutna till de offentliga utgifterna. Summerar man i ett land som Sverige de som a) är anställda av stat och kommun, b) har pension från staten, c) lyfter bidrag av olika slag från offentliga kassor, finner man att de bildar en stor majoritet. I Sverige har flertalet i befolkningen huvuddelen av sin inkomst en viss månad från de offentliga kassorna. På betalsidan råder selektiv perception. De tunga skatterna, som moms och kommunalskatten, är väl undangömda för individen. De flesta människor i Sverige tror att några andra än de själva bör kunna betala det mesta av skatterna.

JAG SKRIVER FÖRSTÅS OM den förestående valrörelsen. Den har inte börjat väl om man månar om Sveriges framtid. Både Alliansen och de rödgröna verkar utgå ifrån att väljarna är kortsikt-

tigt intresseinriktade. Vem erbjuder mest till pensionärerna? Vem ger högst statsbidrag till kommunerna? Vem omfördelar mest via staten? Vem återställer bidragsnivåer?

EN HELT ANNAN ANSATS skulle vara denna: Vad bör riksdagen besluta för att Sverige ska stå starkare i den nya globala ekonomin? Riskerna är många och starka, även stora företag kan komma att lägga ned, bli uppköpta eller flytta viktiga verksamheter som sin forskning. Desto mer angeläget blir det att riksdag och regering håller fokus på åtgärder som gör det lättare att attrahera talanger till Sverige, främja huvudkontor här, bygga upp starka miljöer så att de blir ännu kraftfullare för framtiden, stimulera entreprenörer, sänka kapitalskatterna så att svenska ägare inte ständigt behöver förlora mot utländska. Varje sådan åtgärd kan lätt beskrivas som "fel ur fördelningssynpunkt", om man ser saken bara kortsiktigt. För att få stöd för det som behöver göras för Sverige måste därför framsynta ledare sätta in åtgärderna i ett större sammanhang – en "Affärsplan för Sverige", som Ingenjörsvetenskapsakademien föreslår.

I VARJE BEFOLKNING kommer de mediokra att vara fler än de lysande talangerna, arbetstagarna fler än arbetsgivarna, de medelutbildade fler än de verkligt högutbildade, de trygghetsinriktade fler än de modiga entreprenörerna. I Sverige är därtill de som lever på offentliga kassor fler än dem som direkt verkar i näringslivet. Om majoriteterna inte får hjälp att lyfta blicken och se vad som är bra för utvecklingskraften i Sverige som helhet, då kan politikens ytligaste mekanismer föra landet till en utförsbacke för alla.

Att hjälpa väljarna att lyfta blicken är vad ledarskap är till för. Låt oss få se något av det inför riksdagsvalet i september.

Hans Bergström

HANS BERGSTRÖM, DOCENT I STATSVETENSKAP OCH FÖRE DETTA CHEFREDAKTÖR FÖR DAGENS NYHETER

"Att hjälpa väljarna att lyfta blicken är vad ledarskap är till för. Låt oss få se något av det inför riksdagsvalet i september."